

Enderun Dergisi

Cilt:4 Sayı:1

Gönderiliş Tarihi: 15/01/2020
Kabul Tarihi: 13/02/2020
ORCID: 0000-0001-6453-0084

TÜRKİYE’DE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ’NİN (METROPOLLERİN) YAPISAL, ÖRGÜTSEL VE YÖNETSEL SORUNLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME¹

Yusuf ÇİFCİ²

ÖZ

Türkiye’de metropol olgusu 1984 yılında gündeme gelmiştir. Bu tarihe kadar geleneksel yönetim metodu ile yönetilen metropoller, 1984 yılında metropol statüsü kazanmışlardır. Ancak metropollerin doğasına aykırı olarak hala standart uygulamalar yapılması, aşırı merkeziyetçi anlayış, bürokratik direnç ve özerklik gibi kimi sorunlar, metropollerin yapısal, yönetsel ve örgütsel birtakım problemlerle karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur. Bu çalışmada genel olarak Türkiye’deki metropollerin sorunları tartışılmış ve bu sorunlar ekseninde çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metropol, Büyükşehir Belediyesi, Yapısal-Örgütsel-Yönetsel Sorunlar, Çözüm Önerileri.

AN ANALYSIS ABOUT STRUCTURAL-ADMINISTRATIVE-ORGANIZATIONAL PROBLEMS OF THE METROPOLITAN MUNICIPALITY IN TURKEY

ABSTRACT

In 1984, the phenomenon of metropolis has come up Turkey. Down to this date, The metropolises, which were governed by the traditional method, has been legalized as metropolis. But some problems, against the grain of the metropolises, like still being made uniform rules and ultra-centralist understanding bureaucratic strength and autonomy, have caused to face the metropolises with some Structural-Administrative-Organizational problems. In this study, the problems of the metropolises of Turkey have been argued generally and centerline of these problems, it has been tried to get offer solutions.

Keywords: Metropolis, Metropolitan Municipality, Structural-Administrative-Organizational Problems, Solution Offers.

¹ Bu çalışma, 20/22 Aralık 2019 tarihleri arasında Van’da yapılan ISPEC 3. Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi’nde özet olarak yayınlanmış metnin genişletilmiş halidir.

² Dr. Öğretim Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Siyaset ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, Öğretim Üyesi, İletişim: y.cifci@alparslan.edu.tr.

1. GİRİŞ

Mart 1984'ten itibaren Türkiye'de klasik belediye yönetiminin yanında, içinde birden fazla ilçesi bulunan büyükşehirlerde metropol belediye sistemine geçilmiştir. Bu sistem temel itibarıyla merkezde bir anakent belediyesi ile buna bağlı ilçe ve alt kademe belediyelerinden meydana gelmektedir. (Günay, 2002:22) Bu bağlamda 1984 yılı itibarıyla anakent ya da büyük şehir denilen metropol olgusu ile karşılaşılması (Tuzcuoğlu, 2003:38) ve mevcut yerel yönetim algısı ile metropoller yönetilmeye çalışıldığı için, yapısal, örgütsel ve yönetsel manada pek çok sorun meydana gelmiştir. 1984 yılından itibaren, bu sorunlardan bazıları fark edilmiş ve yasal düzenlemeler yapılmış ise de etkili bir çözüme ulaşılamamıştır. Şu anki büyükşehir belediyelerinin yapısal, örgütsel ve yönetsel manada hala birtakım problemlerle karşı karşıya oldukları da bu durumun en açık kanıtıdır.

Örgütlenmede taraflılık ve muğlaklık, yönetimin kişisel zaaflarına göre hareket etmesi, liyakat usullerinin terk edilmesi, siyasal iktidarın popülist personel uygulamaları, nüfusun kimi büyük şehirlerde ve büyükşehirlere bağlı ilçe belediyelerinde homojen bir şekilde dağılmaması, örgüt kültürünün gelişmemiş olması ve bu bağlamda “biz” duygusunun geliştiril(e)memiş olması, çalışanlar arasındaki iletişim bozukluğu, bürokratik direnç, uzun vadeli planlamanın yapılmaması ve de nihayetinde “belediye” kavramının çıkış noktası olan “komün” geleneğinden “otonomi” konusunda çok fazla ödün verilmiş olması ve merkeze çelik halatlarla bağlılık hususları büyükşehir belediyelerinin sorunsalları arasında yer almaktadır. Buradan hareketle bu çalışmada metropollerin yapısal, yönetsel ve örgütsel sorunları işlenecektir. Bu bağlamda öncelikli olarak metropollerin yapısal sorunlarının işlenmesine geçilebilir.

2. METROPOLLERİN YAPISAL SORUNLARI: ÖLÇEK VE BÜROKRATİK DİRENÇ

Metropollerin yapısal sorunları kısaca ölçek ve bürokratik direnç başlıklarında incelenebilirler. Son nüfus sayımına göre Türkiye'deki seksen iki (82) milyon kişi, yerel yönetimlerden hizmet almaktadır. Bunlardan yetmiş altı (76) milyonu belediye ve il özel idaresinden, altı (6) milyonu ise köy ve beldelerden hizmet almaktadır. Yine atmış üç (63) milyon kişi büyükşehir belediyesi hizmetlerinden yararlanmaktadır. (Arıkboğa, 2008:299330) Buradan da anlaşılacağı gibi büyükşehir belediyelerinin hizmet verdiği kesim, ülkenin yaklaşık dörtte üçüne denk gelmektedir. Bu açıdan büyükşehir belediyelerinin (metropollerin) ürettiği hizmetlerin, diğer belediyelerden ve birbirlerinden farklı olması gerekmektedir. Ancak uygulamada her büyükşehir belediyesinin aynı kanuni düzenleme ile çalışması bazı problemleri beraberinde getirmektedir. Bunun yanında metropollerin büyüklükleri arasındaki dengesizlik de başlıca sorunlar arasındadır. Mesela İstanbul metropolü göz önüne alındığında, kimi ilçe belediyelerinin bir milyon nüfusu aştığı görülmektedir. Bu belediyelerde hizmetlerin etkin bir şekilde görülebilmesi ve katılımın sağlanabilmesi için bu ilçelerin bölünmesinin gerektiği söylenebilir. (Tuzcuoğlu, 2003:210) Arıkboğa'ya göre ölçek sorunu metropollerin temel sorunlarından bir tanesidir ve bu sorun beraberinde üç büyük sorunu gündeme getirmektedir: Bunlardan ilki ayrı bir yerel yönetim olan köylere kaynak aktarıl(ma)maması, ikincisi temsil hususunda metropol yönetim organlarının, o metropol alanındaki yalnızca bir ya da birkaç küçük belediye tarafından belirleniyor olması ve üçüncüsü ise, birden fazla belediyenin görevli olduğu bir metropol alanında kentsel alanın bütünlüğünün sağlanamamasıdır. (Arıkboğa, 2008:299-330)

Yapısal bir sorun olan ölçek olgusunun yanında metropollerin bir diğer yapısal sorunu, “bürokratik direnç” meselesidir. Bürokrasi, modern devlet terminolojisinde büyük bir öneme sahiptir. Bürokrasiyi kavramsal olarak çerçevlendiren Weber her ne kadar bürokrasiyi bir gelişmişlik ölçütü olarak değerlendirirse de bürokrasinin bazı olumsuz yansımalarının olduğu ve bu olumsuz yansımaların özellikle üçüncü dünya ülkelerinde “bürokratik direnç” problemini doğurduğu söylenebilir. Bu hususta Weber'in şu ifadeleri gerçekten kayda değerdir:

“Bürokrasi, bir kez tam kurulduktan sonra artık ortadan kaldırılması en zor olan sosyal yapılardandır. Bürokrasi ‘toplumsal eylem’, rasyonel düzenlilik kazanmış ‘toplumsal eylem’ dönüştürmenin başlıca aracıdır. Bu nedenle güç ilişkilerini toplumsallaştırmaya yarayan bir araç olarak

bürokrasi, bu aygıtı denetleyenler için birinci derece önemli bir iktidar aracı olagelmıştır...” (Weber, 2008:325)

Weber’in yukarıdaki ifadelerinden de anlaşılacağı gibi iktidarın aracı olarak bürokrasi ve bürokratik direnç genel manada Türkiye’deki Kamu Yönetimi’nin özel manada ise metropollerin yapısal sorunlarından bir tanesi olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda iktidarı ellerinde bulunduranların her manada popülist uygulamaları söz konusu olmaktadır. (Yüksel, 2008:1-26) Diğer yandan değişim için adım atıldığında ise hiyerarşinin en tepesinden en altına kadar herkesten çok büyük tepkiler gelmektedir. Nihayetinde değişimin sahip olunan imkanlara yönelik bir tehdit olarak görüldüğü net bir şekilde ifade edilebilir. Değişime karşı olan direnç ve değişimin bir tehdit olarak görülmesi metropollerdeki bu yapısal sorunların yanında bazı yönetsel sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu açıdan söz konusu yönetsel sorunların incelenmesi çalışmadaki temel önermenin anlaşılmasına yardımcı olabilir.

3. METROPOLLERİN YÖNETSEL SORUNLARI: ÖZERKLİK, MERKEZİYETÇİ YAPI VE GÜÇLÜ BAŞKAN

Metropollerin yönetsel sorunları “özerklik”, “merkeziyetçi yapı” ve “güçlü başkan” olarak sıralanabilirler. Bu bağlamda yönetimde sorun oluşturan bu üç olgunun bir önceki başlıkta anlatılan yapısal sorunlarla da ilişkili olduğu söylenebilir. Çünkü bir toplumdaki normatif düzenin ya da diğer bir ifade ile yapısal düzenin yönetim geleneğinin temelini oluşturduğu iddia edilebilir. Yerel yönetim geleneğinin tarihi, komün geleneğinin tarihidir. Belirli bir mekân üzerinde yaşamını sürdüren bir topluluğun birlikte yaşamaktan kaynaklanan sorunlarını çözmek ve toplu gereksinimlerini karşılamak amacıyla oluşturulmuş birlikteliklere ya da örgütlere, “komün” ismi verilmektedir. Komünler, yerel bir topluluğa kamu hizmetleri sağlayan yönetsel, siyasal ve toplumbilimsel birimlerdir. Komünlerin tarihi modern devletin tarihinden daha eskidir. (Ertan, 2004:204-215) Yerel yönetimlerin ve bu bağlamda da metropollerin doğası gereği özerk kuruluşlar olduğu ve de olması gerektiği bu ifadelerden de anlaşılmaktadır. Ancak Türkiye’deki büyükşehir belediyelerinin (metropollerin) söz konusu özerkliğe sahip oldukları söylenemeyebilir. Çünkü yerel yönetim organlarının iş başına gelme ve ayrılma şekline, organların serbestçe karar verip uygulamasına ve halkın yerel politika sürecine katılmasına varıncaya kadar birçok yetersizlikler bulunmaktadır. Özellikle seçilmiş organların serbestçe karar vermesini sınırlayan “ağır vesayet”, en çok eleştirilen konulardan biri olmuştur. Bu konuda yeni yerel yönetim mevzuatında bazı değişiklikler dikkat çekmektedir. Yerel meclis kararlarının önceden denetime tabi tutulması uygulamasına son verilerek sonradan denetim getirilmiş ve özerkliği güçlendirici bir adım atılmıştır. (Yüksel ve diğ., 2008:1-26) Total manada yerel yönetim geleneğinin doğasında bulunan “otonomi” olgusunun metropol yönetimi hususunda da gözden kaçırıldığı nihai olarak söylenebilecek olan temel argümandır.

Özerkliğin yanında metropollerin bir diğer yönetsel sorunu Türkiye’deki yönetim geleneğinde merkeziyetçi bir yapının olmasıdır. Çünkü Türkiye’de bürokratik yapı geleneksellik üzerine inşa edilmiştir. Bu bağlamda güçlü merkeziyetçi yapı, bürokratik bir toplum meydana getirirken kapalılık genel kural, açıklık ise istisna olarak benimsenmiştir. (Karaman, 1995:11) Fakat son dönemlerde geleneksellikten giderek uzaklaşmakta ve vatandaşlarla kamu görevlileri arasında doğrudan ilişki ön plana çıkmaktadır. Nihayetinde ise geleneksel kamu yönetimi anlayışının bu doğrultuda eleştirildiği söylenebilir.

Türkiye’nin yönetim yapısı değerlendirildiğinde katı merkeziyetçi bir yapılanma açık olarak dikkat çekmektedir. Kamusal yetkiler büyük ölçüde merkezi yönetim kurumları tarafından yerine getirilmektedir. Nitekim kamu harcamalarının yaklaşık %17’sinin, ademi merkezi yönetim kurumları tarafından yerine getiriliyor olması söz konusu merkeziyetçi yapıyı açık bir şekilde göstermektedir.

Hizmetlerin halka en yakın birimler tarafından yerine getirilmesi yerel yönetimin geleneksel özelliklerindedir ancak merkeze olan bağlılık derecesinin azalmaması-azaltılması gibi hususlar bu konudaki problemleri çoğaltmaktadır. Günümüzde ise internet-bilişim sektöründeki gelişmeler dolayısıyla halkın (çağrı, mesaj, arama, e-mail, vb.) bazı yollarla yönetime katılması, kapalı sistem dinamiklerini sarsmaya başlamıştır. Fakat katılımın merkezce denetlenen yollarla yapılıyor olması

yine problemleri bir sürece işaret etmektedir. Nihayetinde kentsel kamu hizmetlerinden beklentinin nicelik ve nitelik olarak arttığı, çeşitlendiği ve yön değiştirdiği bir ortamda, katı merkezîyetçi bir yapılanma içinde hizmet üretmek, rasyonel bir yaklaşım olarak görülmemektedir. (Yüksel, 2004:13-14)

“Özerklik” ve “merkezîyetçi yapı”nın yanında metropollerin bir diğer yönetsel problemi “güçlü başkan” sorunudur. Her ne kadar Büyükşehir Belediye Başkanı belediye tüzel kişiliğinin başı ve yürütme organı olsa da (Erdoğan, 1998:19; Koçak, 2008:124) başkanın gücünün -aşırı şekilde artması bazı sorunları beraberinde getirmektedir. Genel olarak dünyada güçlü başkan sisteminin uygulandığı kent yönetimlerinde yönetim sorumluluğu başkana aittir. Bu sistemde başkanın atama yetkisi de vardır. Bu tip sistemlerde başkanın ayrıca meclis toplantılarına başkanlık etme, gündemi belirleme, bütçe yapma ve meclis kararlarını geri gönderme yetkisi bulunmaktadır. Başkan, meclis veya halk tarafından seçilebilir. Ancak halk tarafından seçiliyorsa meclis ile olan ilişkilerinde daha bağımsız davranması kaçınılmaz olarak ortaya çıkmaktadır. (Tuzcuoğlu, 2003:211) Türkiye’de de meclis kararlarını geri gönderebilen ve onaylayan büyükşehir belediye başkanı, güçlü başkan olarak kabul edilmektedir. (Karaman, 1995:102-123)

Hiç şüphesiz ki güçlü başkan sistemi, merkezileşmenin dinamiklerindedir. Ancak güçlü başkan sistemi demokratik değerlerin ikinci planda kalmasını sağlamaktadır. Ayrıca tüm beklenti ve taleplerin tek kişide yoğunlaşması Tuzcuoğlu’nun da ifade ettiği gibi “kötü yönetime” neden olabilecektir. Metropollerin “güçlü başkan” ile yönetsel sorunlar yaşadığı görülmektedir. Bu açıdan yapısal ve yönetsel sorunların yanında metropollerin diğer bir sorunu ise örgütsel sorunlardır. Bu bağlamda çalışmadaki temel önermenin anlaşılabilirliği için metropollerin örgütsel sorunlarının da incelenmesi gerekmektedir.

4. METROPOLLERİN ÖRGÜTSEL SORUNLARI: İLETİŞİM, PLANLAMA VE ‘BİZ’ DUYGUSU

Metropollerin örgütsel sorunları ‘iletişim’, ‘planlama’ ve ‘biz’ duygusu diğer bir ifade ile örgüt kültürü başlıklarında toplanabilir. Bu açıdan öncelikle iletişim sorunundan bahsedilmesi gerekmektedir. İletişim sözcüğü, Latince kökenli communication sözcüğünün karşılığıdır. Birbirlerine ortamlarındaki nesnelere, olaylar, olgularla ilgili değişimleri haber veren, bunlara ilişkin bilgilerini birbirine aktaran, aynı olgular, nesnelere, sorunlar karşısında benzer yaşam deneyimlerinden kaynaklanan, benzer duygular taşıyıp bunları birbirlerine ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı- içinde gerçekleştirilen tutum, yargı düşünce, duygu bildirimlerine iletişim denmektedir. (Oskay, 2005:9) Örgütsel iletişim ise, gerek işleyişini sağlamak ve örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için örgütü oluşturan çeşitli bölüm ve ögeler ile gerekse örgüt ve çevresi arasındaki girilen sürekli bir bilgi ve düşünce alış-verişi ya da bölümler arasında gerekli ilişkilerin kurulmasına, olanak sağlayan toplumsal bir süreç olarak değerlendirilmiştir.

İçeriği ne olursa olsun bir sorunu çözmek için insanların düşünce alışverişinde bulunmaları bir başka deyişle iletişim kurmaları gerekir. Uygurca konuşma ve tartışma becerisinin gelişmediği bir toplumda bir sorunu çözmek amacıyla başlatılan etkileşim kısa sürede tartışma ve sürtüşmeye dönüşür. Böylece var olanı çözmek şöyle dursun soruna yenileri eklenir. Dünyanın birçok ülkesinde görülen çatışmaların kökeninde bilinçsiz koşullar altında yaratılan sosyal ortamdaki iletişim düzensizliği yatmaktadır. Toplumsal sorunların demokratik çözümü için karşılıklı iki yönlü iletişim gereklidir. Böyle bir iletişim gerçekleştirilemediği sürece sorunların çözümüne ulaşılamaz. Gücü o anda elinde bulunduran otorite, emir vererek toplumsal soruna bir çözüm getireceğine inanır. Ancak iletişim kurmadan ortaya atılan ve zorla kabul ettirilen bu tür çözüm biçimlerinin ömrü, emri veren iktidarın ömrü kadar anca olacaktır. (Yıldız, 2006:31)

Bir örgütün toplum içindeki yerinin büyüklüğünün iletişim yapabildiği alanla sınırlı olacağı vurgulanmıştır. Buna göre örgüt ulaşabileceği en uzak yere kadar iletişimi götürmelidir. Bu da örgüt için olduğu denli örgüt dışı ilişkilerin düzenlenmesini zorunlu kılacaktır. (Kazancı, 1987:37) “İletişimsizlik” bütün örgütlerde olduğu gibi, büyükşehir belediyelerinde de mevcuttur. Ancak yeni iletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla birlikte, bu sorunsalların, örgütlerin bu teknolojileri

kullandıkları ölçüde azaldığına-azalacağına dair önermeler bulunmaktadır. Bununla birlikte metropol yönetiminde mevcut “maddi” olanaklar değişse bile iletişimin bir demokratik kültürü yanında olmazsa olmaz şartı olarak istediği çok nettir. Bu bağlamda iletişim kültürü değişmeden salt olarak metropollerde kullanılan araç-gereçlerin değişmesi söz konusu problemi çöz(e)meyecek gibi görünmektedir. Nihai olarak söylenecek şey ise; dikey ya da yatay iletişim kanalları yerine çapraz iletişim ağlarının yaygınlaştırılmasının, örgütteki problemleri çözmek adına (maximum) gerekmektedir.

İletişimin / iletişimsizliğin yanında metropollerin bir diğer örgütsel sorunu uzun vadeli planlamanın yapılmaması nedeniyle ortaya çıkan sorundur. Türkiye’de kamu politikalarının oluşumuna bakıldığında, genellikle kısa vadeli, günü kurtarmaya yönelik politikaların üretildiği, daha doğrusu geçici tedbirler şeklinde bir yaklaşımın olduğu söylenebilir. Bu açıdan Türkiye’de genelde kamu yönetiminin, özelde yerel yönetimlerin içinde bulunduğu sorunların temel kaynaklarından birinin planlama eksikliği olduğu söylenebilir. Bugün yerel yönetimlerin kaynak sıkıntısı içinde oldukları sık sık belirtilmekte ancak mevcut kaynakların ne kadar verimli kullanıldığı hususu üzerinde pek fazla durulmamaktadır. Kaynakların verimli kullanılmadığı sürece ne kadar arttırılırsa arttırılsın yeterli olamayacağı açıktır. Bu bağlamda farklı zamanlarda, farklı kurumlarca gerçekleştirilen faaliyetlerin hiçbiri etkili ve yeterli olmamaktadır. Dolayısıyla bu noktada uzun vadeli planlama ve kurumlar arasındaki koordine eksikliği, açık bir biçimde kendini ortaya koymaktadır. (Yüksel v diğ., 2008:13-14)

İletişimsizlik ile birlikte metropollerin bir diğer sorunu örgüt kültürünün olmayışı başka bir ifade ile kurumsal açıdan biz ‘biz’ duygusunun gelişmemiş olmasıdır. Örgütler her ne kadar farklı ad ve sınıflandırılmalara tabi tutulsa da (Aşkun, 1977:5) örgütlerin bir çatı altında ‘biz’ duygusuna sahip olmaları gerekmektedir. ‘Biz’ duygusu oluşmayan örgütlerde çalışanların örgütün yararını gözetemeyecekleri ve örgütün fonksiyonlarını tam olarak yerine getiremeyeceği ifade edilebilir. (Erdoğan, 1998:33-34)

Örgütlere yönelik çizilen bu tablodan sonra Türkiye’deki metropol yönetim örgütlerinin (bir kısmı saklı tutulmak kaydıyla) ‘biz’ duygusuna sahip olmadıkları söylenebilir. Türkiye’deki metropollerde amaçların ve politikaların çok kısa vadeli olarak belirlenmesi, oy kaygısı nedeniyle liyakat dışı personel rejimlerinin uygulanması yukarıdaki ifadeleri doğrulamaktadır. Bu şartlar altında “örgüt” kültürünün oluş(a)maması ve bu bağlamda çalışanlar ve yöneticiler arasında “biz” duygusunun gelişmemesi nedeniyle de mevcut metropollerin iyi “yönetim”e olan mesafelerinin günden güne artacağı şeklinde bir yorum yapılabilir. Bu bağlamda metropollerin ‘iyi yönetim’e olan mesafelerinin tekrar azalması için belediye yönetim felsefesinin temeli olan “komün” geleneğine bir geri dönüşün olması gerektiği iddia edilebilir.

5. ÖZGÜL BAĞLAM / ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Görüleceği gibi metropollerin üç kısım sorunları vardır. Bu sorunlar kısaca yapısal, yönetsel ve örgütsel olarak tasnif edilebilirler. Metropollerin yapısal sorunları; ölçek ve bürokratik direnç olarak ifade edilirken, metropollerin yönetsel sorunları; özerklik, merkeziyetçi yapı ve güçlü başkan olarak sıralanabilirler. Bunların yanında metropollerin örgütsel sorunları ise; iletişim eksikliği, plansız bir uygulama ve ‘biz’ duygusunun oluşmamasıdır. Bu hususta Konya Büyükşehir Belediyesi eski başkanının yerel yönetimler temalı bir konferansta yaptığı konuşmasındaki şu ifadeleri gerçekten bu çalışmadaki temel önermeleri doğrulamaktadır:

“Efendim mali sorunlarımız var. Başka ne sorunlarımız var? Vesayet sorunlarımız var. Kendi iş düzenimizde uygulanan bize merkezden empoze edilen, merkezden yöneltilen birtakım dayatmalar var. Kendi yapımız içinde bazı kararları almaya kalktığımızda; kendi yapımız içinde kendi hür irademizle alamadığımız ve ondan dolayı da yapamadığımız hizmetler var. Var var var!... Pek çok sorunlarla iç içe gidiyoruz. Maalesef bu sistemin kendi iç yapısından kaynaklanan ve sadece yerel yönetimleri değil, merkezi yönetimi de ilgilendiren, toplumun bütün kesimlerini ve kesitlerini ilgilendiren ve mutlaka düzeltilmesine ihtiyaç duyulan iflas etmiş bir sistemle yüz yüzüz...” (Ürün, 1995:30)

Bir metropolde yöneticilik yapmış olan Konya Büyükşehir Belediyesi eski başkanının yukarıdaki ifadeleri, metropollerdeki yapısal, yönetsel ve örgütsel sorunlara net bir gönderme yapmaktadır. Özellikle yapısal sorunların önemine dikkat çeken Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Ürün, bu bağlamda bir düzenlemenin gerekliliğinden; ağır vesayet etkisinin kaldırılması ve güçlü merkezîyetçi yapının kırılmasının zorunluluğundan bahsetmektedir. Bunlara ek olarak verilebilecek öneriler ise birkaç başlık altında şu şekilde sıralanabilir: (1) Büyükşehir belediyelerinin nüfus oranları yeniden gözden geçirilmeli ve ilçe nüfusları çok yüksek olan yerlerde bölünme ile yeniden yapılanma yoluna gidilebilir. (2) Genelde belediyeler ve özelde büyükşehir belediyeleri “komün” geleneğine uygun olarak tekrar yapılandırılabilirler. (3) İletişim kanallarının halkla etkileşim konusunda ya da iç paydaşlar (çalışanlar) konusunda sürekli açık olması ve de çapraz iletişim bağlarının daha etkili çalışması sağlanabilir. (4) Metropollerin bireylere sunacağı yaşam seviyesinin kırsal kesimlerden daha “iyi” olması metropollerin doğasının bir gerekliliğidir. Diğer yandan bu “iyi” nin gerçekleştirilebilmesi için kısa vadeli (patronaj eksenli) plan ve uygulamalar yerine daha uzun vadeli ve kapsamlı projeler üretilebilir. (5) Son olarak ise diğer bütün önerilerle bağlantılı olan “kültür” mefhumuna değinmek gerekmektedir. Kültürün spontane olması diğer önerilerin gerçekleştirilmesi konusunda insanları şüpheye düşürebilir. Ancak kültürün her şeye benzerlik bulaştırdığı (Adorno, 2008:47) da unutulmamalıdır. Yani “pozitif” manada oluşturulacak örgüt, iletişim, saygı ve de hoşgörü kültürü, kısacası demokrasi kültürü de benzerlik bulaştıracak ve kültürel değerlere dayanan kurumsal hastalıkların tedavisinde başat rol oynayacaktır. Nihayetinde ise demokratik kültürün değerleri normlaştırarak, demokratik kurumlara dönüşebilecektir.

KAYNAKÇA

- Adorno, T. W. (2008). Kültür Endüstrisi Kültür Yönetimi, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Arıkboğa, E. (2008). Türkiye’de Belediyelerin Büyüklüğü ve Kentin Bütünlüğü Sorunu: Reform ve Uygulama Analizi. Dönüşen Kentler ve Değişen Yerel Yönetimler, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aşkun, İ. C. (1977). Yönetim Ders Notları, Eskişehir: EİTİ Yayınları.
- Büyükşehir Belediyesinde Bir Uygulama, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi,
- Erdoğan, H. H. (1998). Belediyelerin Örgüt ve Yönetim Yapılarındaki Temel Sorunlar – İzmit Büyükşehir Belediyesinde Bir Uygulama, Basılmamış Yüksek Lisans tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ertan, B. (2004). Demokrasi ve Yerel Yönetimler. Review of Social, Economic and Business Studies, Vol.2.
- Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Günay, V. A. (2002). Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerinin Yerel Yönetimler Olarak Personel Politikaları, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaman, Z. T. (1995). Kent Yönetiminde Güçlü Başkan-Güçlü Meclis Tercih. Yeni Türkiye Dergisi, Yıl:1, S. 6, Eylül-Ekim.
- Karaman, Z. T. (2003). Kentsel Yönetişim – Yerel Gündem 21. I. Ulusal Yerel Yönetim Çalıştayı, Çanakkale.
- Kazancı, M. (1987). Halkla İlişkiler, Ankara: Savaş Yayınları.
- Koçak, Y. (2008). Karşılaştırmalı Yerel Yönetimler, Ankara: Orion Kitabevi.
- Oskay, Ü. (2005). İletişimin ABC’si, İstanbul: Der Yayınları.
- Tuzcuoğlu, F. (2003). Metropolitan Yönetim, Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Ürün, H. (1995). Konya Büyükşehir Belediye Başkanı’nın Yerel Yönetimler Konulu Konuşması. Türkiye ve Demokrasi, İstanbul: Pendik Belediyesi Yayınları.
- Weber, M. (2008). Sosyoloji Yazıları, çev. Taha Parla, İstanbul: Deniz Yayınları.
- Yıldız, Y. (2006). Örgüt Kültürü Oluşumunda Örgütsel İletişimin Rolü: Gaziantep
- Yüksel, F. (2004). Kamu Yönetiminde Yeni Eğilimler Perspektifinde Türk Kamu Yönetimi’nde Reform İhtiyacı. Kuramdan Uygulamaya Kamu Yönetimi, Ankara: Gazi Kitabevi.

Yüksel, F., Çevik, O. ve Ardıç, K. (2008). Belediye Başkanları Gözüyle Yerel Yönetim Sorunları. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 1, ss. 1-26.